

Poleg peščice ostalih, menj važnih pisateljev katoliške dōbe, spomina je vreden baron Janez Bajkart Valvasor († 1693. l.), ki sicer ni mej slovenskimi pisatelji, a vendar je tako tesno zvezan z njimi, da se vedno hvaležni spominamo v slovenskeje književnej zgodovini njegovega imena. Mnogo se je učil, vojskoval in potoval po raznih deželah, nad vsem pa mu je bila ljuba domovina. Vse svoje življenje in vse svoje imetje je posvetil knjigi, ki popisuje natanko vojvodino Kranjsko in nje zgodovino, slovenske običaje, noše, pravljice, vraže itd. Neizmerně važnosti je ta knjiga Valvasorjeva poleg istodobnega pisatelja Schönlebna ne samó za ubožno slovensko zgodovino nego sploh slovansko, vzlasti jugoslovansko. Ta veleslavna knjiga naziva se: *Ehredes Herzogthums Krain* (Slava vojvodine Kranjske), ki je prišla v déžel 1689. l., a 1877—79. l. je izišla nova neizpremenena izdaja pri Krajci v Rudolfovem. Delí se to delo v štiri dele in obsega 15 knjig. Poleg te knjige je spisal Valvasor še 15 drugih.

V drugej katoliškej dōbi slovenske književnosti je slovenščina tako rekoč „zadremala“. Pisatelji slovenski so bili duhovniki in so pisali knjige samó pobožnega duhá. Jezik je zvečine okoren, poln po nemški in latinski zasukanih besedij in stavkov, a slovničnih pravil niso kar nič poznali. Pisateljev ima ta dōba jako malo in še tí so tako raztreseni, da nimajo nobene vkupne zveze in nobenega središča, kar bodeš opaževal v prihodnjih dōbah.

Pozdravlja Te

Tvoj

P. B.

—*—

Cerkev sv. Nikolaja v Krestenici.

Krestenica je mala vas blizu trga Kanala na desnem bregu deroče Soče. Vasica je še precej čedna. Najiminitnejši v vasi je cerkvica, posvečena sv. Nikolaju, kateri svetnik toliko veselja napravlja pridnim otrokom sè svojimi darovi, a malopridnežem je le v strah, ker jim prinaša zaslužene šibe. Blagor dobrim otrokom, katerim naš patrón po radódnarnih rokah ljubih roditeljev pripravlja vsako leto toliko lepih daril! Naj kratko omenim zgodovino te cerkvice, da se pokaže mogočnost sv. Nikolaja ne le do dobrih otrok, nego tudi do odrášenih ljudi, kateri se njemu priporočajo.

Nekdaj so Korošci mnogo vina izvozili iz Goriških Brd v svojo deželo. Prej, dokler še ni bilo železnice po naših deželah, vozarili so po Soškej dolini preko stermega Predéla. S praznimi vozovi so vozili vedno po levem bregu Soče, da-si je pot od Kanala v Brda zeló slaba. Nazaj idoč s polnimi vozovi — ali tovari — sladke rebulje pa so morali skozi Gorico po vélikej cesti. Ne daleč od Kanala proti Gorici je bil še pred par leti velik klanec, katerega so odstranili zaradi nesreč, koje so se godile pod klancem. Tam je namreč peljala cesta také nizko, da je večkrat voda narastla nad cesto.

Nek premožen Korošec je peljal vino. Soča je bila narastla nad cesto. Ker je bilo po noči in je voda zaradi deževja v gorenjem Goriškem hitro narastla, zabredli so konji v vodo. Voznik, konji in blagó, vse je bilo v mrzlem naročji deroče reke. Smrt je bila gotova. Reka je imela vže vse v svojej strugi. Nesrečni voznik prime v največjej sili za konja, ter se ga trdno oklene. —

Ni zaupal le konjskeje umétnosti — plavanju, nego priporočal se je tudi sv. Nikolaju, katerega znamenje na nasprotni strani reke je večkrat videl kraj poti, ko je prazen hodeval v Brda. — Zaobljubil je sv. Nikolaju, da, ako ga reši iz nevarnosti, sezida blizu ónega znamenja — cerkvico.

Mogočni svetnik je uslišal gorečo prošnjo in z voznikom na hrbtu je konj preplaval deročo reko.

Rešeni Korošec je zaobljubo tudi spolnil. Vrnivši se od doma, pogodil se je z jednim Kresteničanom za jako lep prostor, na katerem je zidati ukazal cerkvico, posvečeno mogočnemu rešitelju — sv. Nikolaju. P. Medvešček.

Listje in cvetje.

Pametnice.

- * O ljubi zmir stářiše, slušaj njih glás,
Ne delaj skrbí jim in sivih ne lás! —
- * Kdor vedno uboga in pridnih je rok,
Življenje napolni z veseljem mu Bog.
- * Lenuha povsodi preganjajo vsi,
A pridnega cíni vsakdó in časti.
- * Kjer biva nesloga, je vedni prepír,
Sè slogu pa drúži nebeški se mir.
- * Kjer dijejo cvetke in ptički žgolé,
Tam vedno veselja je polno srcé.
- * Kdor vedno brez dela pohaja okrog,
Nihèe ga ne mara, ne ljubi ga Bog.
- * Ogibaj se vedno nesramnih ljudi,
Pri njih hudobija in greh se godí.
- * Resnico govóri — pošten vedno bodi,
In ljubil te vsak bo in hvalil povsodi.
- * Le tam se naséli, kjer péсни doné,
Kjer rožce cvetejo in ptički žgolé;
Tam vedno boš našel najboljše ljudi,
Hudobnim za petje in cvetje mar ní.

A. Pin.

Demant.

(Priobčil V.)

a

a a a

a a a a a

a a a b e č h

i i i i l m n p

n n n n n n p

r r s t t

t t v

ž

Zamenjajte v tem demantu črke také med seboj, da se bode čitala v tretjej in sedmej vrsti od leve proti desnej in od desne proti levej ista beseda, katero lahko beres

tudi od zgoraj navzdol in od spodaj navzgor začeniš s prvo in zadnjo črko tretje vrste. Ob enem pa ti pové ta demant, kaj delaš, ko si ga razrešil, ako čitaš od pete črke v petej vrsti navzgor, navzdol, na levo in desno.

Besede naj značijo: 1. soglasnik; 2. naslov vladarja; 3. hebrejsko imé; 4. slovečega vojskovodjo; 5. vzklik materi, kadar imaš knjigo v roki; 6. prebivalca velikega mesta; 7. isto hebrejsko imé kakor pri 3.; 8. vkupno človeško bivališče; 9. isti soglasnik kakor pri 1.

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnjem listu.)

Računska naloga.

(Priobčil Svojmir.)

Kmet kupi pri nekem trgovcu blagá za 88 krajc., a v žepu ni imel več kakor 20 kraje. Kmetič vzprejme blagó, položi trgovcu 20 kraje, na mizo ter postoji nekoliko časa. Trgovec kmeta debelo pogleda in mu reče: „Ali ne veste, da vam je za blagó plačati 88 krajcarjev?“ — Kmet pogleda trgovca ter se zadere nad njim: „Morda le vi niste pri zdravej pameti, ali ne veste, da morate vi meni še 22 kraje nazaj dati, ako ste pošten in pravičen človek.“ Kmet vzame kredo, ter zapiše trgovcu na mizo račun, da mu dokaže, da mora trgovec res kmetu vrhu blaga še 22 kraje nazaj dati. Kaj pravite, kakó je kmet račun napisal?

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnjem listu.)

Uganke

(Priobčil J. S—a.)

- 1) Kdo je na svojeje materi drva sekal?
- 2) Katera voda je najdraža?
- 3) Katera riba je najboljša?
- 4) Katera je srednja črka v slovenskem „aboc“?
- 5) Kdo po vodi hodi, pa ni moker?
- 6) Zakaj lasje navadno poprej osivé, negoli brki?